

Europaforum Norra Sveriges ställningstagande för

Europeiskt gränsöverskridande samarbete i Norra Sverige

- Arbetsdokument -

I samband med reformen av den Europeiska sammanhållningspolitiken berörs även Interreg programmen. Det gränsöverskridande samarbetet och Interreg programmen har i hög grad bidragit till europeiskt mervärde genom att stimulera utbyten och kontakter mellan Europas regioner och medborgare. De möjliggör en lokal och regional förankring av det som EU ytterst står för, nämligen integration av människor, kultur, kunskap och erfarenheter. Europaforum Norra Sverige menar därför att dessa insatser skall fortgå och välkomnar att Kommissionen i sitt förslag ökar utrymmet för Europeiskt samarbete inom ramen för den framtida Sammanhållningspolitiken

Mot bakgrund av Norra Sveriges erfarenheter av Interreg programmen presenteras nedan ett bidrag till debatten om framtida gränsöverskridande samarbete i Europa.

Erfarenheter av Interreg programmen i Norra Sverige

1. De gränsöverskridande öst-västliga Interreg programmen har möjliggjort och förstärkt det historiska samarbete som pågått mellan Norra Sverige och dess grannregioner i Norge, Finland och Nordvästra Ryssland. Det har bidragit till en intensifiering av aktiviteterna och samarbetet i Barentsregionen, på Nordkalotten, i Kvarkenområdet och Mittnorden. Nationella och regionala gränser som ofta inneburit administrativa hinder har övervunnits och bidragit till ett ökat engagemang från lokala och regionala aktörer. I en region präglad av långa avstånd har Interreg samarbetet spelat en stor roll för att utveckla infrastrukturen.
2. De transnationella programmen, Östersjöprogrammet och Norra Periferi-programmet har vidgat Östersjösamarbetet, och utvecklat nya samarbeten med Norge, Skottland och Island. Europaforum Norra Sverige anser att en av styrkorna med programmen är att de kan anpassas till regionala förhållanden men att de samtidigt stimulerar till nya samarbeten.
3. De interregionala C- programmen har för Norra Sverige bidragit till att öppna dörrar till Europa. Detta är delvis en ny typ av samarbete Norra Sverige engagerar sig i och det förväntas bidra till nya influenser för regionalutveckling, samt nya kontaktytor med regioner utanför närområdet.

Kommentar [AO1]: Förtydliga detta
– kommersiella nätverk

www.europaforum.nu

4. Samerna, Europas urbefolkning, lever idag i ett område som sträcker sig över fyra länder. Inom ramen för Interregprogrammen har samerna i Norge, Finland, Sverige och Ryssland givits möjlighet att gemensamt arbeta för att utveckla och stärka den samiska kulturen och identiteten. Det har även bidragit till att stärka samernas position på nationell nivå och i Europa.

Interreg programmens geografi

5. Europaforum Norra Sverige vill framhålla betydelsen av gränsöverskridande samarbete och behovet av Interreg programmen för att utjämna skillnader mellan regioner och för att stödja utvecklingen av den fria rörligheten i Europa. Norra Sverige betonar att det krävs en fortsättning av det gränsöverskridande samarbetet både vid EU: s inre och yttre gränser.
6. Europaforum Norra Sverige ställer sig positiv till att vattengränser likställs med landgränser under förutsättning att det baseras på traditionella etablerade regionala eller lokala samarbeten. Inom Interreg III A programmet för Kvarken – Mittskandia har en vattengräs likställts med en landgräs. Samarbetet inom Kvarken- Mittskandia fungerar väl och dessa erfarenheter motiverar att programmet bibehålls. Samma förutsättningar bör därför även ges **södra norrland** som också har ett samarbete med Finland sedan lång tid tillbaka.

Kommentar [AO2]: Önskemål om att ändra till Västernorrland, detta går inte Västerbotten med på.

Interreg programmens inriktning

De tre inriktningarna inom Interreg, gränsregionalt (A), transnationellt (B), och interregionalt (C) samarbete, bör bevaras även i framtiden eftersom de fyller olika funktioner och gynnar olika inriktningar av EU: s gemensamma regionala utvecklingspolitik.

7. De gränsregionala Interregprogrammen (A-programmen) bör även i fortsättningen ges hög prioritet då de har störst närhet till och involverar flest människor i projekt och verksamheter. Europaforum Norra Sverige vill, i detta sammanhang, särskilt betona de specifika förutsättningar som råder i det nordligaste Europa, där extremt gles befolkning och långa avstånd, motiverar gränsregioner med en stor geografisk yta. Detta är en förutsättning för att möjliggöra att programmen omfattar tillräcklig kritisk massa avseende människor, företag, universitet och högskolor samt offentlig service.
8. De transnationella programmen bedöms bli allt viktigare och få stor betydelse för ett vidgat regiontänkande i Norra Europa!. Interreg III B programmens inriktning mot institutionsuppbyggnad och koncentring på planering har tidigare gjort det svårt att involvera näringslivet i dessa program. För att främja näringslivets deltagande bör B programmen öppnas upp för insatser av den typ som C programmen idag avser. Det skulle möjliggöra näringslivssamarbete med målet att exempelvis skapa större marknader för företagen inom en geografiskt närliggande region som Östersjöområdet. En ökad fokusering på nätverksinsatser, affärsutvecklingsprogram, och näringslivsutveckling samt samarbete inom kultur- och ungdomsområdet bör möjliggöras.
9. Europaforum Norra Sverige ser positivt på en utveckling av de transnationella programmen mot större strategiska infrastrukturinvesteringar. Dessa program bör decentraliseras och förankras på samma sätt som nuvarande Interreg pro-

gram för att möjliggöra att regionala aktörer samt näringslivet kan delta i och påverka inriktningen på programarbetet.

10. De interregionala programmen upplevs av Norra Sverige som innovativa och nytänkande. De utgör ett viktigt instrument för att möjliggöra strategiska samarbeten mellan europeiska lokala och regionala aktörer i förverkligandet av Lissabon- och Göteborgsstrategierna. Insatserna inom C programmen är dock relativt sett för små i förhållande till det stora antalet aktörer som förutsätts delta. Det begränsar omfattningen och inriktningen på åtgärderna till att främst komma att omfatta nätverk eller erfarenhetsutbyte. Europaforum Norra Sverige ställer sig positiva till möjligheterna att etablera interregionalt samarbete inom ramen för regionala program. Men betonar samtidigt att det inte är tillräckligt och framhåller att ett instrument motsvarande Interreg III C bör finnas kvar.
11. Barentsregionen bör få ett eget utrymme inom ramen för Interreg. Barentssamarbetet involverar idag nationell och regional nivå i de fyra medlemsländerna Sverige, Norge, Finland och Ryssland. Det skulle kunna vara en plattform för utvecklandet av Nordlig dimension inom ramen för Interreg programmen och de nya grannskapsprogrammen.
12. Mittnordenregionen, som omfattar områden i Norge, Sverige och Finland bygger på ett drygt 25-årigt samarbete inom många sektorer med tonvikt på hållbar utveckling, och bör ges ett eget utrymme inom Interreg för att ta tillvara områdets utvecklingspotential.

Förvaltning och administration

13. Erfarenheterna av förvaltning och administration av Interreg III A programmen i Norra Sverige är mycket goda. Närheten till sekretariat och beslutsprocesser har haft en avgörande betydelse för programmens genomförande. För att undvika ytterligare administration och byråkrati inom stora program ser Europaforum Norra Sverige positivt på skapandet av fler subprogram.
14. Möjligheterna att inom ramen för C programmen upprätta ramprogram genom exempelvis Regional Framework Operations, upplevs vara en bra modell som bidragit till decentralisering och fokusering samt har fört administrationen närmare enskilda projektägare. Genom att utveckla modellen kan man skapa lokal förankring och flexibilitet inom gemensamma och enhetliga regler.
15. Interreg programmens utformning med en fond för alla typer av åtgärder är att föredra framför de konventionella regionala Mål programmen. Det underlättar administrationen, ökar flexibiliteten i insatserna och ger utrymme för större frihet för regionala prioriteringar.
16. En viktig förutsättning för Nordkalottprogrammet och Kvarken- Mittskandia programmets framgång är att de har sitt ursprung i väletablerade lokala politiska organ som Nordkalottrådet och Kvarkenrådet. Ett aktivt deltagande av dessa organ i förvaltningen av programmen har bidragit till en positiv samverkan mellan myndigheter och politiska organ. Mot bakgrund av dessa erfarenheter skulle man från Norra Sverige gärna se att fler Interreg program baseras på etablerade samarbetsplattformar som Barentsrådet och Mittnordensamarbetet.
17. Storleken på projekt inom Interreg programmen bör behovsrelateras i större utsträckning. Även administrationen bör anpassas till programmens omfatt-

Kommentar [AO3]: Mitt Skandia / Mitt Norden ?

ning och projektens storlek för att möjliggöra att strategiska val utifrån regionala förutsättningar styr inriktningen.

Juridiska aspekter

18. Det Europeiska samarbetet saknar idag ett övergripande juridiskt ramverk för gränsöverskridande samarbete. Ett ramverk för alla medlemsstater skulle underlätta mycket för de existerande samarbetenas fortsatta verksamhet och framförallt för uppkomsten av nya. Inom ramen för ett tillräckligt juridiskt ramverk skulle besluten om samarbete föras till aktörsnivån och den europeiska integrationen kunde påskyndas betydligt? Ett juridiskt ramverk för att överbrygga skillnader i institutionella strukturer skulle även krävas vid EU: s yttre gränser. Olika samhälleliga strukturer utgör ofta ett hinder för dessa samarbeten vilket bör beaktas vid utformningen och genomförandet av Kommissionens nya granskaps initiativ. Europaforum Norra Sverige välkomnar Kommissionens initiativ till ett nytt legalt instrument för gränsöverskridande samarbete men reserverar sig inför kommande konkretisering av dess utformning.
19. Europaforum Norra Sverige ser ett behov av ett gemensamt regelverk för förvaltning och administration av Interreg programmen. Samtidigt som flexibla system är önskvärda så är det nödvändigt med en samsyn och enhetlighet i regelverket. Beredningsprocessen måste kortas och det administrativa förfarandet förenklas då det idag upplevs alltför komplicerat. En harmonisering av sekretariatens uppbyggnad och procedurer för hanteringen av programmen skulle underlätta för enskilda projekt- ägare i deras kontakter med de olika sekretariaten samt bidra till en effektivare organisation och entydighet.

Granskapsinitiativet – New Neighbourhood Instrument

20. Interreg och Tacis programmen utgör de huvudsakliga finansieringskällorna för EU: s policy för Norra Europa - Nordlig dimension. Norra Sverige välkomnar det nya granskapsinitiativet och ser stora möjligheter att inom ramen för detta utveckla samarbetet med Nordvästra Ryssland. Förhoppningen är att de svårigheter med att koordinera Interreg och Tacis finansiering som också hindrat ett fullt utnyttjande av Interreg programmen skall övervinnas inom ramen för ett nytt instrument. Synkroniserade regelverk vad gäller ansökningsperioder, prioriteringar i programmen, tidsfrister mm. kommer vidare att underlätta för projekt. En tydligare fokusering på regionala behov samt ett ökat engagemang från ryska företrädare på regional nivå är en förutsättning för ett framgångsrikt genomförande av programmen.